

<http://www.minfin.gov.ua/news/view/perelik-nakaziv-ministerstva-fmansiv-ukrainy-stosovno-ptsm-na-mistsevomu-rivni?category=bjudzhet&subcategory=local-budg>.

Пліхта Василь

ст. гр. БАМ-61

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

vasyl.plihta@gmail.com

Науковий керівник – к.е.н., доцент Гарматюк О. О.

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ НА ДОСЯГНЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ

Основою економічного життя держави та зростання матеріального добробуту населення є державні фінанси, переважна частина яких зосереджується в бюджетах різних рівнів, які зі свого боку створюють бюджетну систему держави. В умовах переходу до ринку бюджет стає основним інструментом регулювання соціально-економічних процесів, у ньому переплітається широкий спектр різнорівневих інтересів та суперечностей. За допомогою бюджету держава, здійснюючи розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, отримує можливість змінювати структуру виробництва, впливати на результати господарювання, здійснювати соціальні перетворення [2, с. 61].

У сучасних умовах фінансово-економічної кризи, рецесії, значних валютних коливань, а також прямих загроз національній (і, в тому числі, фінансовій) безпеці країни, надзвичайно важливим є забезпечення надійності та стабільності виконання основного фінансового плану – Державного бюджету України. Даний процес є складним та багатограним, а визначальну роль у ньому відіграє Державна казначейська служба України (ДКСУ). Державна казначейська служба України забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у національному банку України. Основні завдання та функції Казначейства України визначені Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженим указом Президента України № 460 від 13.04.2011 р. [4].

Виконання державою покладених на Казначейську систему функцій вимагає наявності у неї необхідних фінансових ресурсів. Це вимагає концентрації у бюджеті частини грошових коштів створюваних у державі. У ході мобілізації до бюджету цих коштів і їх використання виникають

фінансові відносини між державою, платниками податків та одержувачами бюджетних асигнувань.

Варто розглянути основні моделі організації казначейського виконання бюджетів. Основним органом, що дозволяє реалізувати наявні на сучасному етапі моделі, є казначейські органи. Моделі казначейського виконання бюджету в залежності від ознак класифікуються наступним чином:

– за роллю казначейства: пасивна (діяльність казначейських органів може обмежуватися простим виділенням ресурсів державним установам відповідно до затверджених бюджетів); активна (органи казначейства поряд з простим виділенням ресурсів можуть встановлювати обмеження на оплату витрат); гіперактивна (казначейські органи з урахуванням заздалегідь встановлених критеріїв можуть дозволяти здійснювати певний перелік видаткових операцій);

– у залежності від інструментів казначейського виконання бюджетів: обмеження бюджетних зобов'язань; бюджетні та фінансові обмеження; бюджетні асигнування тощо;

– за основними функціями, що виконуються казначейськими органами: касове виконання державного бюджету за видатковими і дохідними статтями; управління готівковими коштами; управління єдиним казначейським рахунком; управління боргом державного бюджету тощо [3, с. 346].

Також має сенс представити моделі казначейського виконання бюджетів, реалізовані в умовах України з урахуванням регіональної специфіки. З цієї точки зору виділяють наступні моделі казначейського виконання бюджетів:

– модель установи регіонального казначейства на базі фінансових органів;

– модель установи територіального казначейства як самостійного структурного підрозділу регіональної адміністрації;

– створення регіонального казначейства по виконанню бюджетів місцевих рівнів;

– формування єдиної регіональної системи казначейства, до функцій якої входить виконання як регіонального бюджету, так і бюджетів місцевих рівнів [2, с. 63].

Необхідно досліджувати виконання бюджету як загальноекономічну значимість, при якій ефективність управління державними фондами означає такий порядок формування, розподілу та використання суспільних ресурсів, що здатен забезпечити максимальне задоволення потреб суспільства в умовах користування обмеженими фінансовими ресурсами. З точки зору оптимальної організації управління державними фондами, вказаний аспект має загальний характер, у зв'язку з чим, для найбільш повного відображення ключових рис цього процесу слід користуватися

комплексом критеріїв ефективного управління державними коштами. Після вироблення критеріїв можна визначити чинники досягнення ефективності управління бюджетними коштами.

Вважаємо, що серед критеріїв (умов) ефективності державними фінансами можна виділити наступні:

– ефективний перерозподіл фінансових ресурсів між ринковими та державними сегментами. При цьому ефективний перерозподіл державних коштів означає необхідність відповідності реальних сум перерозподілених фінансових коштів громадському попиту на соціальних і ринкових благах, а також відповідність фактичних сум перерозподілених коштів планових показників;

– створення умов для розподілу бюджетних коштів, відповідних фактичній соціально-економічній кон'юктурі у громадському та ринковому сегментах. Так, в громадському секторі оптимальний розподіл державних ресурсів обумовлює необхідність визначення потреби в окремих формах суспільних благ і відповідної зміни витрат на виробництво цих благ. У ринковому ж сегменті реалізація цієї умови відбувається автоматично. При цьому в деяких випадках, зокрема, при порушенні ринкового балансу чи впливу зовнішніх ефектів, потрібне втручання державних органів;

– створення умов для оптимізації витрат в ході мобілізації державних ресурсів і організації їх освоєння. Реалізація зазначених умов можлива при забезпеченні впливу на них ряду факторів, які будуть передбачати вирішення конкретних задач управлінського характеру в сфері державного управління.

Для найбільш повного забезпечення виконання першого критерію необхідно виконати ряд умов:

– органи державної влади повинні будувати рівновіддалені відносини з різними суспільними групами, незалежно від їх інтересів;

– потреби кожної суспільної групи повинні оперативної й об'єктивно доводитися до представників органів державної влади;

– представники законодавчих органів влади повинні мати реальні повноваження, щоб в максимальному ступені здійснювати запити різних груп суспільства;

– слід виробити ефективну систему узгодження позицій представників органів законодавчої влади, що представляють інтереси різних суспільних груп;

– органи законодавчої влади повинні володіти реальними ресурсами з контролю за органами виконавчої влади для оцінки та реалізації відповідності здійснення фактичних витрат державних ресурсів плановим значенням;

– процес бюджетування повинен дозволяти забезпечувати можливість оперативного перерозподілу бюджетних коштів, відповідно до потреб різних груп громадськості.

Для здійснення другої умови необхідно:

– виробити систему громадської альтернативи, яка дозволила б визначити фактичні потреби різних суспільних груп;

– створити умови для оперативного і повного обліку результатів громадських рішень;

– здійснювати професійне застосування засобів планування фінансовими засобами і управління поведінкою різних груп громадськості.

Нарешті, реалізація третьої умови може бути здійснена на основі забезпечення наступної групи факторів:

– формування ефективної бюджетної системи мобілізації і перерозподілу державних ресурсів між громадським та ринковим сегментами;

– забезпечення розподілу доходів державного бюджету учасниками бюджетного процесу відповідно до громадської оцінки значущості потреб різних груп громадськості;

– формування оптимальної системи забезпечення ефективного співвідношення між стандартизацією функцій управління державними ресурсами на рівні суб'єктів Федерації і визначенням загальних або приватних для кожного суб'єкта додаткових функцій збільшення ефективності використання бюджетних коштів або реалізації принципів бюджетного федералізму.

Отже, завдяки забезпеченню виконання перерахованих вище критеріїв, можна досягнути ефективності управління державними фінансами.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України. № 2456-17. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Грузіна І. А. Дослідження зарубіжного досвіду побудови бюджетної системи [Текст] / І. А. Грузіна // Науковий журнал “Бізнес Інформ”, №11-2016. – Харків, 2016. – С. 61-64.

3. Казюк Я. М. Пріоритетні напрямки бюджетної політики: інвестиційні проекти [Текст] / Я. М. Казюк // Сучасні тенденції розвитку публічного управління: теорія та практика: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. за Міжнар. участю (Одеса, 2 листоп. 2012 р.). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2012. – С. 346–347.

4. Про Державну казначейську службу України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 13.04.2011 №460/2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.